

Szerkesztői iroda:

Kassa, Kovácsutca 15. sz.
hova a lap szellemi részét
illető közlemények küldendők.

Kéziratok vissza nem adatnak.

(Csak bérmentes leveleket fogadjunk el.)

Semmit sem közlünk, ha nem tudjuk, kitől jön.

SZINÉSZETI

KÖZLÖNY

A vidéki színészet érdekeit képviselő hetilap.

Megjelenik minden vasárnap.

Felelős szerkesztő: Báthory Románosik Mihály.

Kiadóhivatal:

Kassa, Kovácsutca 15. sz.
hova az előfizetési díjak
küldendők.

Előfizetési feltételek:
Egész évre... 6 frt — kr.
Fél évre... 3 frt — kr.
Negyed évre... 1 frt 50 kr.
Két hónapra... 1 frt — kr.
Egy hónapra... frt 50 kr.

Egy szám ára 15 kr.

Előfizetéseket bármely nap
től elfogadjatnak.
Nyílt-tér soronként 15 kr. A
nyílttéri díjak előre fizetendők

A vidéki színészet rendezésének kérdéséhez.

— A közönség köréből. —
(Négy közlemény.)

IV.

Hogy e szomorú s már-már tarthatatlan helyzetben miként lehet segíteni? szabadon e részben szerény nézetemet előadnom.

Véleményem szerint három irányban kellene az országos színészi egyesületnek hatályosan fellépni u. m.

1. Kieszközölni, hogy jövőre a központi kormányzó tanács az operett-társulatok szervezését olyatén feltételekhez kösse, melyek következtében bizton várható, hogy az operett-társulatok száma kevesebbedni fog ugyan, de az eddig szétszórva lévő erőket összpontosítása által az eddigieknél sokkal erősebb társulatok fognak szervezkedni. E végből

a) Elvül kimondani, hogy a budapesti népszínházon kívül 3—4 igazgatónál többnek operett-társulat alakítására engedély nem adható. (Tekintettel a valódi tehetséggel s hivatottsággal bíró tagok számára, különben sem lehetne több kiegészített társulatot szervezni, hanem az a 3—4 társulat aztán oly erős lenne, hogy bizton kiállhatná a külföld bírálatát is. Elmondhatnám, hogy vidéken is tudunk jó operettet felmutatni.)

b) Csak olyan igazgatóknak adassék engedély operett-társulat szervezésére, kik rendszeresen zenekart is szerveznek s előadásukat teljes zenekar kísérete mellett tartják, mely köte-

lezettségnek ha meg nem felelnének, operett-előadásuk betiltandók.

2. Igyekezzenek az országos színészi egyesület minden rendelkezésére álló eszközökkel oda hatni, hogy a honi és külföldi drámaírók kiválóbb műveinek megszerzése, a vidéki szinigazgatókra nézve könnyebbé tétessék.

Arra nézve, hogy az általam dúsan segélyezett nemzeti színház, mint országos mintaintézet valódi hivatásához képest a magyar nemzeti színészet legfőbb emeltyűje legyen, ez magában véve még nem elégséges. Nézetem szerint oda kellene törekedni, hogy a vidéki színészet fejlődéséhez szellemi irányt onnan vegyen: az legyen a vezérfáklya, honnan a világosság szétáradozzon. Oda kellene törekedni, hogy a vidéki szinintársulatok játéksorozata nem — mint jelenleg — a budapesti népszínház repertoirdarabjaiból, hanem tulnyomólag a nemzeti színházéiból állíttassék össze.

Én nem vonom kétségbe a budapesti népszínháznak a nemzeti nyelv terjesztésére szolgáló üdvös hatását, sőt azt is hazafias örömmel ismerem be, hogy a semmi irodalmi becsesél nem bíró látványosságok, a kevésbé művelt osztályból sok idegen ajku fővárosi lakost édesgetnek a színházba, kiket nem az örök szép iránti fogékonyság, csupán a kíváncsiság s pillanatnyi szórakozás utáni vágy vitt ugyan oda, de a kiknek egyszerűsmind alkalmuk nyílik a magyar nyelvvel megismerkedni s hova tovább megbarátkozni. — Ez mind igen szép, s nagyon is rendén

van Budapesten a hol Gaál József „Tóti Dorká“-jával szólva: „mindenféle nemzetek laknak, még magyarok is; mindenféle nyelven beszélnek, még magyarul is,“ hanem hogy a magyar vidéki színészet iskolája az anyai áldozat árán fenntartott nemzeti színház helyett a népszínház legyen, azzal az eszmével nehezen tud megbarátkozni velem együtt sok vidéki színügybarát.

Avagy a vidéki közönség nem méltán megkivánhatja-e, hogy valódi irodalmi becsesél bíró drámai művek élvezése által szellemi életszükségletét kielégítse? Azért írják-e honi drámaíróink darabjaikat, hogy azok a nemzeti színház deszkáin kezdjék és végezzék be pályafutásaikat? A nemzeti színészet és drámaírodalom fejlesztése nem oly kultur érdek-e, melynek az egész országra ki kell hatnia? és végre: vajjon a nemzeti színház részére adott nagymérvű állami segély nem abban leli-e legfőbb indokát, hogy a hazai szinművészet előhaladására ezen országos intézet lobogtassa a világitó szövétneket?

Bizonyára ha ez intézet valódi hivatásának meg akar felelni, az eddiginél nagyobb áldozatot kell hoznia a vidéki színészet helyes iránybani fejlesztésére.

(Vége köv.)

A drámai költészet fajtái.

A tragoediának és comoediának rövid meghatározása és különbsége.

— Tanulmány. —

— Irta: Güücksman L. —

(Vége.)

A comoediában a comeomot egy kis kellem és fonákság képezi és teljes igazi comedia az,

TÁROZA.

Szeged ünnepe.

Délibábos rónán
A fodros Tiszánál,
Hazánk szíve lelke:
Megifjult Szeged áll.

Sötét fájdalomra
Fényes houszeretet
S országok részvéte
Hozott enyhületet.

Föltámadt, él újra!
Barna piros képe,
Ragyog az örömtől,
Király a vendége.

Hol népdala terem
Régtől a nemzetnek,
Uj temploma nyílt
A szinművészetnek.

S mely népdal itt eredt,
S hangzik szerte-széjjel,
Azt dalolgom én
Aranyos kedélyvel.

Pálma y Ilka.

Molnár György és a magyar színészet.*

— Irta: Rakodozay Pál. —

Nem olyan önkényes eljárás Molnár a magyar színészet ügyével olyan hízélgő vonatkozásba hozni, mint a jelen cikk elejére tűzött czím.

Tudom, hogy nem csak e lapok t. olvasói, de a nagy közönség sem kételkednek ebben, mert nem kételkedhetik a jelen magyar szinművészet sem, még pedig azért nem, mert ha még most nem is méltányoljuk Molnárt: a jelen helyett — bár későn, kárpótolni fogja őt a jövő!

A jelen színészi nemzedéknek nincs, a multnak pedig alig volt olyan coryphaeus, ki a szinművészet minden rendű terén oly munkásságot, még pedig oly stilszerű (s éppen azért a jövőbe hatoló klasszikai) munkásságot fejtett volna ki, mint a magyar színészet Ahaszvéje!

Mert Molnárban, a színészen nemcsak a színész van meg: megvan benne a színész, a tudós, a rendező, az adminisztratív ember. Ha játszik, ha színész, mindenre kiterjeszti gondját, hogy a művészi siker tényezőit előteremtse, körülményeit elősegítse. Őt, mint színészt, nemcsak a szereppel, hanem tudós íróttal, dramaturgiai plajbászszal, festő ecsettel, kalapácsesal, fűrészszel kezében, utasító, oktató mozdulatokkal, kiáltásokkal katonás, vagy csittító, szelid szavakkal, pillantásokkal, számlakönyvekkel; a kasszirra, kellekesre, kacsintó, résenálló tekintettel lehet elképzelnünk! És mindez azért van, hogy Otbellót jól játszssa, illetőleg, hogy „Otbelló“ Shakespearehez méltóan

* E figyelemre méltó cikket, az Aradon megjelenő „Alföld“ czimű politikai napilapból vesszük át. Szerk.

sikerüljön. Mert olyan irigy virtuoz színész az a Molnár, hogy a kulcsák mögött gyönyörködik, bosszankodik az igyekvő, nem igyekvő társak játékán, ha meg leeresztik a kortinát, nógatja a társulat tagjait, menjenek ki, és vitatkozik, hogy a taps nem neki szólt, hanem azoknak, mert a miert a próbán vesződött velük, mégis csak diadalmasan nyelbe tudták ütni előadás estéjén. A próbán meg éppen türehtetlen velük szemben. A színház előtt látható toronyóra nézve, ha eljött a próba ideje, igralom nélkül a szinpad felé irányozza szivarja füstjét és meg kell kezdeni a próbát. Ott meg az ujoncz hölgynek huszszor is be kell jönni, meg újra, és mondani: „Hárley asszony, itten fognak theátni! — keményen raparancsol, hogyau nyissa száját, hogyan mondja lassan, vigyázva — mintha a tanító kiznózná az abc-és kis rekrutákat „a beszéd- és értelem-gyakorlatok“ keserves órái alatt. De az ujoncz-színészholgy már masinának érzi magát, és felkaczag, mikor isten tudja hányadszor kezdi rá: „Hárley asszony“. — „Ne nevesse!“ — dörgi reitentően a vérszomjas Molnár az áldozatra, ki most már önostorozó humorától is meg levén fosztva, teljesen alkalmassá vált arra, hogy a környező kész művészek nehéz fején haugosan nevessenek. A zsarnok rendező most meg ezeket rivall kiméltlenül: „ugyan ne nevesse, — minek nevetnek? Hiszn ez kezdő még, majd jobban meggy neki nem sokára“. Nehány tag az ilyenekért nehezelt is ám a zsarnokra, a társulat örege pedig, ki valamikor Molnár zászlója alatt szolgált a budai népszínház idejében, merengő és fájó emlékezéssel regél gyujtó, dicső és kedves meséket hajdani generalisáról, kihez hű volt addig, a míg a zászló utolsó rongya tartott. . . .

De egyet kifeleddem! Molnárban nemcsak a szinpad van meg a művésztől kezdve egész a kas-

hol e két elem teljes egyensúlyban fordul elő; midőn a kellem uralkodik, származik a trágédia a karcicatura (bohózat.) A tragoediában a tragicum félelmes tetszést szül; a fonákiség, mely kellemetességet gerjeszt bennünk, alkotja a comicumot. Valamint a fennség és kellem ellentétes fogalmak, ép úgy a tragicum és comicum is ellentétes, de dacára, annak inkább egyesülnek egymással, sem-hogy egymást kiküszöbölnek, pl. ilyen „Don Juan”, a hol „Don Juan” képezi a hőst, szolgálja a comicumot. Shakespear, „Lear” és „Hamlet”-jében is fordulnak elő comicai jelenetek a tragikai esemény folyamában: tehát a tragicum és comicum nem rekesztik ki közvetve egymást. A tragoediában a tragicumot egyrészt a félelmetesség alkotja, melyből káprázatok és érzék csalódások szülemenek, melyek kitűnően vannak jellemelve Shakespearnál. Nézzük péld. Brutust, mikor Julius Caesar lelke előtte megjelenik, mily világosan tünteti fel Shakespear e káprázatot.

Hamlet, ki lelke szemében látja atyját, Macbeth előtt bűvös asszonyok (boszorkányok) és Banquo szelleme jelennek meg; s e káprázatok és érzékcsalódásokat, a tragikumnak félelmetessége alkotja. Meghatározván a tragicumot és comicumot, térjünk vissza a tragoedia és comediaira és vizsgáljuk köztük a lappangó különbséget.

A tragoediában az istenek goudviselés nyilvánulásaik tünnek fel, innen ered, hogy a tragoediában olykor a fatum hatalma is előtérbe lép, míg a comediában ez már kevésbé történik meg. A comediában könnyedebb érzélem, a tragoediában pathos; a tragoedia magaslatja, dicsőítő hőseit, míg a comedia kineveti. A comediában a félreértés gyakori, a személyek felcserélése, melyek az úgy rendes folyásában akadályokat gördítenek — ez az, mit a comediában véletlenül neveznek — míg a tragoediában mindent lélektani alapon indokolva kívánunk; továbbá, amint fentebb említett, a tragoedia hőseit, lelki átalakuláson vezető keresztül: a comedia úgy hagyja őket, amint eredetileg voltak. A tragoedia és comedia közt létező különbség az végre, hogy a comedia szomoruan, panaszzal kezdődik, vége pedig vígan, boldogul foly le; a tragoedia vígan kezdődik és szomoruan végződik. Ritkán fordul elő, hogy emberhalál ne hiányoznék a tragoediában, de hiányzik azonban mégis olyanokban, melyek jó drámák pl. Iphigenia; Cid, házassággal végződik, mégis tragoedia, vizsgáljuk Katona József Bánk-bán-ját — e legkitűnőbb magyar tragoediát — és halál nélkül végződik; tehát lehet a befejezés érzelmelteljes, szomorú, ha nem is fordul elő halál.

Ha örökös szemekkel vizsgáljuk a comediákat, a vidám kihangzás még inkább hiányzik, mint a tragoediában a halál; nézzük Molière „Tartuff”-jét, ki gályára vitetik és comedia; láthatjuk a szomorú végzést a „Misantrop”-nál, a „Tudós nőknél.” Általános különbség a tragoedia és comedia között az, hogy a tragoedia hőseit halál éri — a comediának pedig egy kis kudarc a vége.

A színművészet Olaszországban.

— Ismeretterjesztő cikk. —
— Folytatás. —

A pari- és dispari bérlok számára, igen ritka kivételt leszámítva, egy darabot sem szabad kétszernél több ízben előadni. A színészek havi díja

40—500 frank közt ingadozik, s ezért az öltözetet maga a színész tartozik beszerezni. Csak elsőrangú társulatok adnak antik öltözetet s csakis ilyet.

Hogy ily körülmények közt a színi élet nem virágozhatik fel, magától érthető. Csakis ezen faj esodálatraméltó kitarása, éles gyors felfogása s azon ügyessége, hogy a sugó után valamit előadhát, végre a közönség csekély igényei s nagy érdeklődése okozták azt, hogy ezen a téren is oly élénk mozgalommal találkozunk Olaszországban. A híres Modena 1846-ban Velencében színi iskola létesítése által akart a színészet bajain segíteni, de mindenkor hiányzott az alap: a színészek iskolai s társadalmi képzettsége. A színészek rendszeren úgy jönnek a próbákra, hogy szerepeiket nem tudják, (ez, a magyar színészek között is gyakran elő szokott fordulni. Szerk) s nem ritka, sőt csaknem rendszeres eset, hogy a sugók tudóbbajban halnak el; előadás közben pedig rendszeren elrekednek. Volt már rá eset, hogy az első szerelmes fellépte előtt egy órával írta le szerepét s mégis meglehetősen játszott; mások még ennyit sem tettek s egészen készületlenül léptek a színpadra. Velencében történt 1874-ben — s ezen sajátságos tény szintén jellemzően hozzuk fel — hogy a „Théatro Malibran”-ban egy gyilkossági jelenetet — ismételtettek.

A karzati közönség befolyásáról a színmű menetére, nem lehet fogalmat sem szerezni annak, ki Nápolyban, Rómában vagy Velencében nem látott ily jeleneteket s nem hallja azon társálgásokat, melyek a felvonások közei alatt a nép közt folynak. Ezen nép kedvéért (habár legnagyobb része, természetesen, olvasni sem tud) röfnagyságu hirdetések nyomtatnak, telve mindennemű hirdetésekkel és ígéretekkel. Egy ily falragasznak tartalma szó szerint a következő:

A híres „Compagnia dramatica” ma este egész új, egyenesen ezen színpad számára készített művet lesz szerencsés előadni a halhatatlan Húgó Victor tollából, melyben minden megvan, mit érdekesnek, klasszikusnak, mystikusnak s phantastikusnak lehet nevezni. Ezen darab címe: „J. Burg-ravii” (az órgrófo.)

(Folytatjuk.)

CSARNOK.

Egressy Gábor végrendelete.

Közl: Id. Szinyei József.

— Vége. —

Második és utolsó kérelmem a Nemzeti színház igazgatóságához abban áll, hogy legyen kegyes kisebb fiamat, Árpádot, segédszínészül az intézet tagjai közé sorozni.

Más felől a Nemzeti színházi Nyugintézetet legyen szabad tisztelettel figyelemztetnem, hogy nóm a magyar színészet ügyét 1826-tól 1848-ig és így husz évnél tovább szolgálta; jelen volt a pesti magyar színház megnyitásán, és azért kellett a szolgálattól kilépnie, mert arra testileg alkalmatlanná lón. Azonban, mivel ő a maga egykori csekély érdíja után igényelhető nyugdíj még csekélyebb összegből meg nem élhetne: kérem a nyugintézet igazgató választmányát, legyen kegyes nóm évi járandóságául oly összeget határozni, a miből tisztességesen megélhessen.

Lettek volna még a földön végezni valóim, ha az élet függőnye véletlenül le nem esik előttem. Irodalmi dolgozataim közül szerettem volna az életrelőbbakat kiválogatni és kinyomatni. Fognak-e

jelesebb írónk közt oly nagylelkű barátim, kik e fáradságra vállalkozni szivesek lesznek? Ha találkoznak: az Isten áldja meg őket! Talán majd vállalkozni fog valaki összes dolgozataim kiadására is. Nekem vannak barátim a magyar haza minden vidékein, a kik könnyvem keledőségöt majd nemesszívvel fogják előmozdítani az özvegyem javára.

Másik végezni valóm egy értekezés lett volna, melylyel a Kisfaludy-társaság díszes körébe akartam beköszöntení. Tárnya azon viszony vizsgálatá lett volna, mely a színész és színiköltő között van, mely viszony felől oly véleményeket is lehet hallani, melyek a színész művétől megtagadják az alkotás érdemét, s ez által a színművészet leg-nemesebb önértéket támadják meg.

En a színészi lángelmék példájából mutattam volna meg, hogy ők a költő művének újratemetői. Hogy az írott költemény az ő kezökben nem több mint anyag, melyből ők teremtenek élő alakot. Hogy ők utánoznak ugyan, de nem a költőt, hanem az Istenet. Mert ha a világ nem egyéb mint az Isten objectivitása; ha a költemény, a szobor, a festmény nem más, mint az illető szellemek megtestesült objectivitása: akkor a színész műve: az objectiv alkotás netovábbja. Mert a színész egész magát teszi tárgyává saját szellemének, annyira, hogy ily pillanatokban két szellem látszik benne létezni: a ki teremt, és a ki teremtvé van; Isten és világ.

Vizsgálni akartam ez alkalommal azt a feladványt is, hogy a mondat szerkezetének meghatározásában mi része van az észnek, és mi a szívnek? ha vajjon a hangalak (vagyis az érzelmei specificus alakja) uralkodik e az észmei alakon vagy megfordítva. Mert e kérdés megoldásával a hanglejtés elmélete is tisztába lenne hozva.

Azonban a végzet fölmentette lelkemet e munka terhétől.

Tudod édes nóm, hogy az én jövedelemem alig volt képes fedezni szükségjeiket, s így nem hagyhatok reád és reátok kedves gyermekeim, egyéb örökséget, mint a becsületet. s ennek azon jelvényeit, miket nekem a közméltánylat és szeretet ajándékoztak; értem ezüst bilikóimat és effle becses emlékeimet. Tarts meg ezek közül édes nóm, annyit, a mennyit akarsz, a többit oszd el egyetlenlőn gyermekeim között.

Isten veled édes nóm! bocsásd meg hibáimat s ezek közt az utolsóit, Mert hiba volt ez ott, a hol kezdődött. Hallgatva kellett volna tőrnom a hálatlanságot, mint már annyiszor tevem.

Lakjatok mindnyájan együtt, itt a te szálasodón, mely nekem már nagyon üressé lett. Ti szeretteitek egymást és így az együtt lakás nem válik terhetekre. Veletek leszek én is. Ha az Ur velem másképp nem rendelkezik: jelen vagyok e pillanatban is, midőn soraimat olvassátok; és hallom sirásokat, a mi nekem nagyon fáj, mert tudom és érzem, hogy kimondhatatlan árvánhagylak benneteket.

Édes leányom! ne emészd fel magadat az utánam való búsulással. A te életed nem csupán a magadé. hanem férjedé s gyermekedé is. Nemde édes Károlyom, mint eddig, úgy ezután is kölcsönös elnézésel lesztetek egymás iránt? Kétes helyzetben forduljatok hozzánk tanácsért. Tudod hogy értem ezt, édes leányom. Mi már sok lelki hasznát vittük azok tanácsának, a kik világosabban látnak mint mi itt alant a sötétben. Szájjátok azou szegény bölceket, a kik tagadják azt, a mit nem értenek; azon kétkedőket és anyagimádókat, a kik megérdemelnék, hogy az történnék velők a mit ők hisznek, hogy szellemök semmisüinek meg; a mi azonban szerencséjükre lehetlen.

getni! . . . Meg azt a tapsot, melylyel a tolvaj őralló pajtása jelt ad, ha veszély fenyeget! . . . Ismerem a színházi tapsot is.

És mennyire szeretem én ezt a tapsot! De ennek is különböző nemei vannak!

Van a kierőszakolt taps. Melylyel a jó barátok kedveskednek valamely színészpajtásnak, vagy az imádók a bájos primadonnáknak. De ha a zsarnok közönség nem barátokzik, vagy nem hódol . . . hiába izzad az az egy pár lelkes kéz!

Van a csüörtököt mondó egyhangú taps. Mikor valamely nagy jelenés, vagy ária közepén mal á propos csattan meg egy taps és minden oldalról gyilkos pisgés némitja el a szerencsétlent, ki inkább szeretne a föld alá süllyedni, semhogy kitéve legyen a gunyos mosolyok és pillantások nyilainak.

Van a kómicusnak szóló taps, melyet homeri kaczaj kísér. Van a naivát illető taps, melyhez ropant elégedett mosoly járul, van a szerzőt hívó (kivaucsi, lelkes, falrengető) taps és van a taps ezer meg ezer árnyalata, az őszinte, meleg tapsvihartól, egész a zajongó, tomboló, de hideg — fizetett tapsig!

De a mi engem leginkább elragad, az az a spontán, heves, viharos kitörése a tapsnak, mely a színművészet csillagait jutalmazza remek játékuikért.

S büszke vagyok színészeinkre, hogy ez az önkénytelenül, szenvedélyesen kitörő lelkes taps nem tartozik a ritkaságok közé színházainkban!

Visszafojtott lélekzettel hallgatjuk a gyönyörű dalt; sápadva, remegve, borzadva követjük a drámai színész, vagy színésznő játékát, feledve, hogy ez csak játék, anyai valóságot, anyai életet öntött belé a művészet . . .

Aztán felzug a taps!

rendezői geniejének elhullajtott morzsáit mutogatják, shakespearei estéken — de nem ám az egész kenyeret! Pedig minő szükségünk volna a kenyérre!

Oh ti össze-vissza hányt stiltelen, Molnárt, meiningenieiket szegényesen majmoló nemzeti színházi classicus és történeti esték szóhatnátok erről!

(Folyt. köv.)

Az a taps!

— (Színházi csevegés.) —

(Vége.)

Hát még hányféle a taps! Mikor a vén uzorás megpillantja a halomban heverő bankókat, a szétguruló tallérokat, a csillogó arany csikókat. Külön rakja az ezreket, a százasokat, a tizeseket! Garmadába söpri az ezüstöt, kis szakajtóban esőrgeti az aranyokat! És viaszszárga arcán kipirul a boldogság rózsája. ravasz szemé kigyullad, fogatlan szája rekedten nevet és aszott kezei tapsolnak örömben . . .

Vagy mikor a szerelmes ifju, a megállandó dászhöz hiven, ellopódzik kedvese ablaka alá, meghuzódik egy bokor árnyában, hogy a holdviláguál észre ne vették. Három taps a jel. A terasse ajtaja csikorogva nyílik meg (ezek a kiállhatatlan ajtók mindig olyankor csikorognak, mikor nem kéne!) és a kert finom porondján könnyű léptek nesze hallatszik . . . egy másodperc még és a szerelmesek boldogan ölelik át egymást! . . .

Ismerem azt a tapsot, melylyel nagy szónokknak adóznak a tisztelt házban! . . . Azt a tapsot, melylyel egy meglepő hirt fogadnak! . . . Ismerem azt a tapsot, melylyel téli, fagyos időben a kocsisok iparkodnak dermedt kezüket felmelen-

sirozóig minden emberével egyetemben: megvan benne a k ö z ö n s é g is! Hány színészen, hány igazgatóban nincs az meg.

Jobban mondva, kérjük inkább: hányban van meg?

Ő nem azt akarja, hogy ő maga tessék: ő azt akarja, hogy az egész darab tessék. Nemesak az a kedvelt gondolataja, hogy sokan nézzék a darabot, hanem hogy kényelmesen ülve nézhessék. A „Szegedi Híradó” maga is számos dolgozatát közölte Molnárnak, melyekben a színpad és nézőtér reformálására vonatkozó 32 éves tapasztalatait, leleményét elmondja. De hányszor mondta el és alkalmazta azokat már másutt széles e magyar hazában! A közönség élvezetéből indul ki. Azért van, hogy pl. Tartuffe próbjában, (melyet maga már Isten tudja hányszor játszott, s melyet úgy ismer, miut a classicus vidék szülőtte hazája minden zege-zugát.) kéjjel dől hátra székeében, ha a nagy Molière valamely sarkmondásához jut az előtte próbázó színész és merengve rebegi maga elé: „Csak isteni szellem ez a Molière”. — Molnár így tulajdonképen helytől kezdve, (melyet mint színész a színpadon elfoglal) minden téren otthonos és minden téren teremtett és teremt momentumokat, melyek előkészítik a reform egy-egy korszakát, vagy tovább fejlesztik a traditio kiválóbb jelenségeit.

„Egy Shakespear-színházat építeni!” mondogatja fájó reménytelen sohajjal. M i n t r e n d e z ő, i n s c e n á r ó, Molnár oly tehetség, melynek dicséretére minden adatnélküli magasztalás elkopottatott frázisoké tünik fel. A meiningenieiék még Budapest sem voltak és ő már régt eredeti meiningeni forradalmat csinált a kis budai színpadon, a nemzeti színházban — a hol még ma is az ő

Fiam! ne csüggedjétek! Legyetek férfiak: bátrak, erélyesek, munkaszeretők és mindenek fölött magyarak! Ne kívánjatok megboszulni halálomat. Ne avatkozzatok Isten dolgába: elvégezté az helyettetek, nélkülük is.

Kövessétek példámat abban, a mit a jelesek bennem talán becsüldönek tartanak és okuljatok tévedéseimen. Vegyétek áldásomat!

Isten hozzátok pályatársaim! Bocsánatot kérek tőletek egyenként, ha vétettem ellenetek! Emlékezzetek rám vidám óráitokban.

Sok szép vidéke van a földi életnek, és a hájak reám nézve még nem vesztették el ingereiket. Amde a szépségnek végtelen fokozatai vannak szintugy mint a tőkélynek: s a földi fokozatok csak a kezdet fokozatai. E szerint jobb idefent, mint odalent.

Nyugodjatok meg édes enyéim, azon tudatban, hogy nem sokára mindnyájan együtt leszünk, és derüljétek föl! Nem sokára, mondom: mert mi az emberi életidő az örökletben, a hol nincs idő!

Éljétek tehát mindnyájan boldogul, a még boldogabb viszontlátásig!!!

Irtam Pesten, Julius első napján 1863.

Egressy Gábor.

Tuléltem ama párbajokat, hogy egy rettenetesebb esspás érjen: a gutaütés. E perczen még kétségem, vajjon bema nyomorék maradok-e vagy kiépülök.

Ez iratot, egy év után, ma bontottam fel, s lényegében ma is helyben hagynom.

Irtam balkézvel, Julius 11. 1864.

E. G.

Fővárosi hírek.

— **A nemzeti színház** ismét újdonságra készül Borezik Árpád „Nézd meg az anyát s vedd el a lányát” című vígjátékára, mely e hó végén kerül színre. — Csiky színművéből „Czezil házasságából” pedig már kiosztották a szerepeket.

— **Latabár Kálmán**, ki mint szerződött tag nemrég kezdte meg működését a nemzeti színházban, súlyos betegen tekszik a klinikán. A főváros első orvosainak ápolására van bízva s remélhető, hogy mielőbb felépülve üdvözölhetjük a színművészet keresési-uti csarnokában.

— **Színészegetyűti hírek.** Felhivatnak (mindazok, kik az egyesület irányában kölcsönrel, gyűjtött vagy bírságpénzekkel kötelezettségben vannak, hogy adóságaikat letérlesztien komoly felelősség terhe alatt becsületbeli kötelességüknek tartásák. — A magyar földhitelintézetnél elhelyezett nyugdíjalaptőkéje okt. 1-én a hátralékokon kívül 46709 ft 51 krt tett ki. — Gáspár Jenőnek az igazgatói engedély kiadatott.

Vidéki hírek.

— **Lapunk mai számához** ismét egy félív mellekletet adunk, melynek egyik részén a színészi „Adat-Emlék- és Színműtár” negyedik füzetének folytatása van, a másik részén pedig lapunkban ez év folyamán megjelent regény-csarnokhoz szükséges czimlap foglaltatik. Az előfizetőinknek kedvezményül szolgáló mű tehát hét ívre terjed és nyolcz nagyobb s kisebb elbeszélést, részint rajzot tartalmaz. Ezzel tehát az „Elbeszélések, rajzok és kalandok” című mű második kötete is be van fejezve.

— **Kitüntetés.** Kövesdy Béla, miniszter számtisztnek a magyar színészet nemeslelkű barátjának s lapunk törzselőfizetőjének, a király ő Felsége, Szeged városa rekonstrukciója körül szerzett

Mint mikor nyári melegben, tikkasztó hőség után, lassan-lassan összetornyosulnak a fekete, nehézfelhők . . . egy szellő, mint fűjaldalmas sóhaj sópör végig a földön és aztán megnyílnak az ég csatornái és méltóságosan, hatalmasan, magasztosan ered meg a langyos, nyári zápor, esenesen, vihar dühöngése, menydörgés dühöngése nélkül, áldásosan, szakadatlanul, jótékonyan, feltartóztatlanul.

Ugy zug alá ez a taps is! Nem vegyül abba más hang! Nem hangzik éljenzés, nem kiáltanak nevet, a torkot összeszorították a meghatottság könyei! Nem hangzik lábak türelmetlen zajos dühöngése . . . merev, zsbibbdt az egész test, csak a tenyereken van élet, csak azok verődnek egymáshoz csattogva és azt a hasonlíthatlan, megható, elragadó zenét idézve elő, melynek neve taps, s melyet a művész lelke szomjazva szív magába, s ittasul, szédül tőle, s ujjabb íhletet merit belőle ujjabb, s még hatalmasabb alkotására! Felhangzik a taps, mely oly ékesszóló, melybe belévegyül a meghatottság, az öröm, a büszkeség, hogy mienk ez a ragyogó tehettség és a forró kívánság, hogy sokáig tartsa meg az ég ezt a mi büszkeségünket, teljes erejében, hogy továbbra is támasza, dicsősége legyen a magyar művészetnek, a magyar nyelvnek! . . .

Meg-megujul ez a viharos taps, meg-megjelenik a művész a lámpák előtt, míg végre kimerülten hanyatlik alá a kéz és kábutan támoilog öltözőjébe az ünneplélt művész. . . .

És a zsbibbdás enged, és a keringésében meg-gátolt ver uja teljes erővel, pezsegre, forrón ömlik a szívhez.

(P. H.)

Egy látcsöves ur.

kiválóbb érdemei folytán, — az arany érdemkeresztet adományozta. A kitüntetett fogadja a mi részünkről is őszinte gratulációkat.

— **A szegedi új színház** megnyitása a mult számunkban említett program szerint ment végbe nagy ünneppélyességgel. A színház a megnyitással válogatott közönséggel zsufolásig telt meg. Ő Felsége oly ovációkkal fogadtattott, minőben uralkodó még nem részesült. A viharos éljenzés meg-megujult, midőn Hunyady Margit a „Részvét” szerepében a király megjelenéséről szolt; később még háromszor harsogott fel az éljenzés. Ő Felsége végig nézte az egész előadást, melynek végeztével meghatottan köszöntö meg a hódoló tünnetéseket; elismerést fejezte ki a színházi igazgatóságának és Szabaddal nyájasan beszélgetve megdicsérte költeményét.

— **Miskolczról** írja levelezőnk, hogy Gerőfy társulata a színházat e hó 13-án „Bánk Bán”-nal nyitotta meg. Az újonnan díszített nézőtér zsufolásig megtelt. A czimszerepet Gerőfy játszta nagy sikerrel. Széles József Petur szerepében jeles játéka és szavalata által nyerte meg a közönség tetszését. Nyílt jelenetekben megtapsolták Gerőfvel együtt. Fehérvári Ottó kifogástalan Biberach volt. H. Szabó Ilka, Melinda szerepét nagyon helyes felfogással és teljes precizitással játszta. A többi szereplők is elismerést érdemelnek. Második előadás telt ház előtt „A piros bugyelláris” volt. Ez estén a siker oroszlan része Gerőfynét illeti, kit a közönség tapsviharral fogadott megjelenésekor s később is minden jelenete után. Dalait újrajzták. Hiába: bájos kis bíróné volt s a csésérgő madárka kedves játékaival és énekével csakhamar befészkelte magát a miskolcziai szívbe. Balogh Árpád szép hangjával és természetes játékaival biztosította magának a rokonszenvet. Széles (Török) bebizonyította, hogy jeles erő, Kendi Gusztáv (Peták) ügyes alakítása és játékaival gyakran megkaczagtatta a közönséget.

— **Lászy Vilmos** színiigazgató egészségi állapota annyira javult, hogy okt. 17-én neje kíséretében Szathmárra ment, hová Munkácsos működő társulata egy hét múlva átköltözik. Az ügybuzgó derék színiigazgató teljes felüdülést, velünk együtt — hiszszük — mindenki szívből kívánja.

— **Kassán**, az elmúlt hét másora következőkép volt megállapítva, mely pontosan le is játszattott, ugyimint: Kornevilléi haragok, Igmándi kispap, Boceacció, Tartuffe, A koldus diák (háromszor egymásután.) — Kedden „Tartuffe” adották. „A czimszerepet Molnár György jeles alakításában élvezte a szép számu közönség. Első megjelenésekor a kitünő színművészt, frenetikus hosszan tartó tpsai fogadták, ezen kívül a főgymnasiumi ifjúság, egy pompás babékoszorúval lepte meg, melyre hosszú nemzeti színű selyem szalag volt kötve. A taps ismét megújult, miközben a karzatról emlékek szórattak le. Az előadás igen sikerlőten ment végbe. A szereplők közül, Molnár mellett, első sorban Medgyaszai Evelin (Dorina) tűnt ki, a ki a komorna szerepét élénken, kedves szeretete méltósággal alakította. A kapott zajos tapsokon kívül, fogadja a mi elismerésünket is. — Temesváriné (Elmira) játéka, a műértő közönség tetszésével találkozott. Dicséretet érdemelnek még: Ebergényiné, Hegedüs Ferencz és Egri Géza. — Szerdán hozott először színre, „A koldus diák” operette felemelt helyárrakkal zsufolt ház előtt. A főbbszerepek következőkép voltak kiosztva: Rimanovszky, Erdélyi Marietta; Luira; Cservári Ilon; Novalska grófné; Kantai Teréz, Broniszlava; Kovács Ilka, Janiczki: Németh János, Ollendorf: Sz. Németh, Enterich: Veress Sándor, Bogumil: Egri. Az operette tetszett, s a szereplők gyakori tpsokban részestültek még nyílt jelenetben is. Az operettet csütörtökön és pénteken ismételték. A másodszi előadás alkalmával, Janiczki szerepét Mezey Mihály énekelte a legszebb sikerrel, köztetszés mellett. — Végül elismerésünket kell kifejezni Zuojemzky Gyula karabagnak, a ki e nehéz és nagy operettet, oly szabatosan betanította. Az előadás sikeréből nagy rész jut neki is, a ki fáradhatlan szorgalmu, lelkiismeretes karmester.

— **Jakab Lajos** szintársulatával Székesfehérvárról hetenkint egy napra Veszprémbe szándékozik átmenni. Miután Veszprémben sem színház, sem oly helyiség nincs, melyben állandóan működni lehetne, a veszprémi lap helyesli a színiigazgató ezen tervét.

— **Zertergomban**, Völgyi György társulata óhajta a fűlésre átalakított arenában előadásokat rendezni, s azokat tegnap — szombaton — szándékozott megkezdeni.

— **A színészet áldozata.** Mult számunkban ezen czim alatt közölt hírlünknek vonatkozólag a következőket írják: Az öngyilkossági kísérletet elkövetett Gethfalvi-Streithammer Berta asszony állapota aggasztó. A golyó a testbe furódott és érzékeny sérülést okozott, minek valószínűleg halál lesz a vége. A szerencsétlen nő állapota az egész városban közrészvétet idézett elő. Öngyilkosságának oka, mint most kiderült, nem csak színpadi balsikere, hanem amerikai párbaj volt és csak mert közvetlenül a színházi bukást követte, tulajdonították annak. Az öngyilkos nőnél ugyanis levelet találtak, melyben férjének elmondja, hogy mikor tavaly Bécsben időzött, egy nővel amerikai párbajt vívott. Az egész ügyben ferje is, bár akaratlanul szerepet játszik. „Nevét eltitkolni kölcsönös eskünk közt le, — írja. — Most, hogy csak néhány óram

van az életből, mondhatom, hogy ha e nyomorult törbe nem ejt, boldogság termett volna ott, hol most reménytelenség van.” Végül azt kéri, hogy a boncolásnál vágják ki szívet, mert nagyon fél a tetszaláltól. A kétségbeesett lépést a színpadi balsiker csak siettetta mert a határidő e hó 14-én telt le.

— **Veressné Molnár Erzi**, a kassai szintársulat tehetős énekesnője, már hetek óta súlyos fekvő beteg. Állapota e napokban oly aggasztóvá vált, hogy ferje, az orvosok és pályatársai a legrosszabbtól tartottak. Egy sikerült operáció folytán, midőn e sorokat írjuk, Veressné jobban érzi magát s lehet remény a teljes felgyógyuláshoz, de jó ideig nem szabad a színpadon működnie. Őszintén kívánjuk, hogy a Gondviselés mielőbb adja vissza teljes egészségét!

— **Debreczenben** Sposné Dobozi Lina — ki hét év előtt kedvence volt a közönségnek, — „Bozöti Márhá”-ban lépett fel először s rokonszenvesen fogadtattott. — „A jeles kompánia” közepes siker mellett került színre. A lefolyt hét másora ekként állapított meg: Hétfőn: „Proletárok” Kedden: „Gascognei nemes” Szerdán: Nap és Hold” Csütörtökön: „Makranczos hölgy” Pénteken: „Dr. Klaus” Szombaton: „Kékszakállu herceg.”

— **E. Kovács Gyula** Nagy-Szebenben Sztupa szintársulatánál először „Hamlet”-ben lépett fel zajos tetszés mellett.

— **Temesvár** közönsége ugyancsak megjárta. Nem akart jól szervezett magyar társulatot, mert neki a telen át opera kell, mely 16000 frtba kerül, ezt pedig csak német társulat produkálhatja (?) Az ám! Schulez Direktor ur a meghagyás értelmében a közönség igényeinek megfelelő operatársulatot vitt Temesvárra, mely azonban már a bemutatónál — megbukott. Tekintve, hogy a legnagyobb gage 120 frt. (Borzasztó!) tekintve, hogy az igazgató karmester, tehát műértő, kéri a „T. H.” — vajjon e társulattal az igazgató Temesvár műgénye mellett akar-e tanuskodni, vagy pedig oly uton halad, melyen „Schwindel” ur a kalauz? Ki fejtje meg e talányt?

— **Farkas Gusztáv** színiigazgatónak a k. igaztanács többszörös kérelmére sem adta meg a színiigazgatói engedélyt. Mint nekünk írják, az igazgató ruhatára és könyvtára nagyrésze zálogban van, a tagok a legnagyobb nyomornak vannak kitéve. A rimaszombati hatóság látva a társulat nyomorát, megengedte a tagoknak, hogy saját felelősségükre, néhány előadást tartsanak.

— **Pécsött** Aradi Gerő e hó 13-án a „Bigdadi hercegnő”-vel nyitotta meg az évadot. Másnap a „Sárga csikó” hozott színre.

— **A miskolczai színház** belseje nagy átalakuláson ment keresztül. A díszletek mind újonnan festvők. A színpad alatt levő pince, öltöző helyiséggé rendeztetett be. A nézőtér újonnan kárpítoztatott s gazdagon bearanyoztatott, mindezt koronázza a pazar légszusz-világítás és a pompás csillár, mely egészen új szint kölcsönöz Thalia csarnokának. Ily hajlékban — kivált ha megtelik is — nagyobb kedvvel folyhatnak az előadások.

— **Székesfehérvárt** megnyílt a saison a „Trónkereső”-vel. A czimszerepet Boricsot Benedek Gyula sikerlőten játszta. Maár Juliát a közönség, mint régi kedveltjét élénk tapsokkal fogadta. Bács Károly, ki jó jellemszínész, értelmes rendező, a nádor szerepében kinagaslott. Szirmainében, — írja a „Sz. és Vidéke” — kitünő drámai erőt nyert a társulat. Hangorganauma erős, játéka rutinra vall. A „Czigány”-ban Bokodi Antal aratott sűrű tpsokat. Force-szerepe lévén ez, természetesen játékaival nagy hatást keltett. Három főmozonyban, midőn fia sorshuzásra megy, midőn leányát vizsgálja s midőn fia visszajő, úgy megrikkatta a közönséget, mint akár Csokonaynak egyik híres bucsuzatója. A közönség nyílt jelenésekben és minden felvonás után zajosan hívta. Bokodiné, Rózi szerepét, melyet rögtönözve vett át, meglepő sikerrel játszta. Kiss Pista érzésteljes éneke és K. Honti Mari kellemes, üde hangja által tették magukat ismeretessékké. Ez utóbbinak egyik népdalát háromszor ismételtették. A társulat szervezése és működésével teljesen megvan a közönség elégedve.

— **Nagyváradon**, a Halmy árvák javára, a gyűjtő társaság 40 frt 10 krt. gyűjtött.

— **Habay Gusztáv** felozlatta társulatát s Marosvásárhelyre szerződött Szilágyi Bélához.

— **Szerződöttesek.** (Negyedik folytatás.) — **Kerekes Hermin** másodénekesnő Völgyi György színiigazgatóhoz. — **Olasz Terka**, nív és szabrett színésznő Bánfalvi B. társulatához. — **Tólinániné Hermin** operette- s népszínmű-énekesnő Nyéki J. szintársulatától Jáni János társulatához. — **Szabó Dani** tenorista Balog Alajos színiigazgatóhoz. — **Szabó Daniné** segéd szereplő ugyanoda.

— **Kéler Ilona** elhunyt színművésznő sírmlékét közelebb fogják felállítani Kolozsvárról.

— **Szabadkan** a bemutatott előadások véget értek, s a társulat összes erői ismeretesek. A sajtó szavai után indulva, nemcsak a közönség teljes megelégedésére lehet következtetni, de a partfogásra való buzdítás is tanuskodik a mellett, hogy a műgényeknek teljesen megfelelő rendszeren szervezett társulat fogja a tél estéit rövidíteni. A bemutató hét másorából kiszikított egy-két lapot. Boccaccio — írja a „Szabadkai Ellenőr” — egyöntetűleg, kitünően folyt. A karok jól betanulva s az egyes szereplők

animóval játszottak. Rónaszékén a czimszerepben bájos volt. Játéka kedves, hangja megnyerő. A kis Rózsa Rózsika (Izabella) kedves jelenség, hangja kellemes, játéka ügyességre vall. Tatai Eugenia (Fiametta) terjedelmes, élvezhető hanggal bír. Locsarekné színpadi otthoniassággal játszik és énekel. A „Vörös sapka”-ban Várady József mutatta be szép hangját s avatott játéka. „Deliliá”-ban Kazaliczky (Rosvein) és Arday Ida (Mártha) jeleskedtek. „A furesa háború”-ban kiemelendő Locsarekné, kinek művészete a közönség osztalán tetszésével találkozott. A „Stomfai család” szép közönség előtt került színre. Valamennyi szereplő dícséretet érdemel. A lefolyt heti műsorban újdonságként „Serge Paninet,” „Gazdúrur feleség,” „A mai nők”-et és „A szép illatszerezsnét” olvastuk. — Daróczky Ilka fiatal és tehetséges színésznő „Fromont és Risler”-ben fog először nagyobb szerepet játszani.

— Munkácsón e hó 23-án lesz az utolsó előadás: „Furesa háború.” Innen a társulat téli állomáshelyére Szathmárra megy s ott 25-én „V. László”-val nyitja meg a sáson. — A munkácsi működés — miként levelezőnk írja — nem a várt eredményt szülte. Volt ugyan 65 bérlet, de ezzel az egész közönség kimerítetett. Sokszor deficittel is játszani kellett. — A pártfogást nagyban hátrálták a sok izraelita ünnep, szüret s a mulatságok. — Reméljük, hogy Szathmár kárpótolni fogja a nyári deficitteket.

— A székesfehérvári színpártoló-egyesület választmányja színházi butorok beszerzése céljából november hó 4-dikén tánczszal egyszékelő társulatot rendez a cs. kir. 69. gyalogezred közreműködésével a „magyar király” szálloda terméiben. Azonkívül elhatározta, hogy Jókainé 50 éves színesi jubileumára idővölő iratot küld, melynek szerkesztésével Dr. Szabadi József jegyzőt bízta meg.

— Nagy-Beeskerekről szól az ének a „Temesvári Hírlap”-ban visszaretentő példáiul az igazgatóknak. Csak oda menjenek s megtanulják, mi a „küzdes,” „ázás” „úszás.” A czikk végén e jellemző szavak állanak: „Vásári komédia, nem jól szervezett magyar színtársulat kell oly „városnak” mint Nagy-Beeskerek!” (Ehhez nem kell kommentár.)

— Pécsváradon Szigethy Jenő társulata működik, meleg pártfogásnak örvendő. Első előadásul „Parlagi Jancsi” adatott, mint levelezőnk írja intelligens közönség előtt.

— Selmszobányáról írja levelezőnk, hogy ott „Bozóti Mártha” volt a megnyitó előadás. A czimszerepet Szentesi Ilon adta anyni ügyesség és érzésével, hogy a közönség viharos tapsban tört ki. Sándor Emil (Villányi) komoly s helyes felfogású színész, ki szerepeit valóban tanulmányozza is. Réthy László (Manes) teljes sikert aratott. Gyarmathy Gusztáv (Miksa) elismerőleg alakított. Cziróknét Bera Paula személyesíté s anyni kedélyt és humort fejtett ki, hogy méltán elsőink közé sorolhatjuk. „Parlagi Jancsi”-ban Bogóy Alajos mutatta meg magát. Gyönyörű hanggal, valódi magyarosan énekelte dalait s játékát zajosn tapsolták. Diadalában része volt Kövessy Rózsának (Rózi) is. Első operettül „A Kornevillei harangok” választatott. Szerpeltetett Némethy Gizella tapsok közt adta. Kövessy Germaint csinosan énekelte. Az országrész Fekete Ignácé, ki Grenicheux szerepében precizitást s ügyes játékot árult el. Szép csengő, csokolizott tenor hangja nagyon tetszett. Hanrit, Polgár játszta s énekelte a legnagyobb elismerés mellett. Gáspár apó közmegelegedéssel Berényi Gyula adta. A kar erős és összevágó. Negyedik előadásul „A kis szórakozott” került színre. Bera Paula mint Olympia játéka közben és után falrengető tapsokat nyert. Kedvvel is játszta szerepét. Sándor (Champonet) elemében volt. Berényi anyni ügyességgel adta Grimont, a más szénája után futkosó hütlén öreget, hogy mindenkit meglepett. Elismerőleg játsztak még: Morvay, Szentesi Ilon, Gyarmathy, Eszéki Emma és Vécei Anna. A pártolás eddig örvendetes s az is fog maradni, mert a társulattal minden színházlátogató meg van elégedve.

— Marosvásárhelyt a lovarkör előadásait bevégezvén, Szilágyi Béla színtársulata e hó 13-án Obernyik „Örökség” című drámájával nyitotta meg az előadások sorozatát.

— Körösbányán Nyéki János társulat e hó 14-én játszott utolszor. Innen 6—8 előadásra Halmágyra ment, honnan téli állomására Belényesbe költözik. — A nyár nem a legkedvezőbbben zajlott le, az előjelek azouban oda mutatnak, hogy a tél majd helyreállítja az egyensúlyt, annál is inkább mert az igazgató társulatát erősíti.

— Margittán jelenleg Homokay László színtársulata állomásoz. Thália vándor apostalainak úgy látszik kedve a szerencse, mert már a 2-ik bérletben játszanak, ami egyáltalán nem tartozik a mindennapi jelenségek közé. — Homokay a múlt évben is működött Margittán, s azon körülmény, hogy most ismét fölkerest, és ott huzamosabban tartózkodik, fényesen igazolja, miszerint Margittának műpártoló közönsége van.

Külföldi hírek.

+ Egy színházi karzat beomlása. Az égeri (Csehország) „Welttheater” két elő magas karzata napokban előadás alatt beomlott, magával rántva

a közönséget is. Iszonyú zavar támadt, mit a légszuszánkok kialakása folytán beállt sötétség még inkább fokozott. Az eszeveszett tolongásban könnyen fordulhattak volna elő nagyobb sérülések is. Szerencsére akadtak higgadtabb emberek, kik megnyugtatták a közönséget és türelemre intettek. Időközben világosság támadt és rendben ürülhetett ki a nézőtér. A karzati közönség közül többen szenvedtek könnyű sérüléseket, de jelentékeny baj senkiben sem esett.

+ Ramazetter Jolán, a berliniek Ramazetter-ját, az ottani „Deutsches Theater”-től valószínűleg a bécsi burgszínházhoz szerződötték, hol Janisch asszony szerepét fogja átvenni.

+ Salvini Tomasz, a világhírű olasz tragikus még egy művészi körutat fog tenni Olaszország városában, s azzal végleg visszavonul a színpadtól. Irodalomnak szenteli magát; értekezéseket fog írni Hamletről, Othellóról, Macbethről és Learról, s később egy nagy munkát tesz közé a színművészetéről.

Irodalom.

○ Ember György jeles tollú író „Elbeszélések” czim alatt kiadta újabb dolgozatát. A kötet, mely a napokban jelent meg, nyolcz elbeszélést tartalmaz, mindegyike érdekes meseje, zamatos magyarsága által tünik ki és mindenestire élvezetes olvasmányt nyújt. Írója nem keresi az eredetiséget, a sikamlós, léha részletek által, ő épen úgy otthoniasan találja magát a falusi gazdember hajlékában, mint a salonokban. A népeletet úgy látszik tanulmány tárgyává tette, mert kevés írónk van, a ki úgy ismerje a népnek jellemét, szokásait és gondolkodásmódját, mint Ember György. Irálya vonzó, magyaros. A diszesen kiállított kötet becsületére válik Hügel Ottó nagyváradi könyvnyomdájának. A 175 oldalra terjedő mű ára 1 frt; kapható minden könyvkereskedésben és a szerzőnél Nagyvárad, Nagy-Körös-utca 538. sz. a. Melegen ajánljuk olvasóink becses figyelmébe!

○ Ma és mindig czímmel Karezag Vilmos, a „Debreczeni Ellenőr” főmunkatársa, előfizetést hirdet egy kötetes művére, melynek tartalmát: beszéleket, rajzok és tárczazsíkok képezendők, melyek az igaz élet örökhű képét akarják festeni és visszatükrözni. A 12—14 ivre terjedő kötet deczember hóban jelenik meg s ára 1 frt. Megrendelhető Debreczenben a szerzőnél. Az előfizetési pénzek csak a kötet megjelenése és kézbesítése után lesznek beküldendők.

○ Me g j e l e n t é s h o z z á n k i s b e k ü l d e t e t t a „Színészek Lapja” című hivatalos lap első száma, melyet a színészegyesület központi igazgatótanácsa ad ki és ennek utatása szerint szerkeszt Bényei István, a központi iroda igazgatója. Kívánjuk, hogy a vidéki színészetnek hasznára váljék ez új lap s velünk együtt letkiismeretesen működjék a szent czél, színészetünk emelése érdekében és hogy programját — melyben sok mindent felölel, — be is váltsa. Bényei urnak pedig nagy türelmet és kitartást kívánunk a lapszerkesztéshez!

Szerkesztői üzenetek.

— Miskolczra. Szives tudósítását kérjük jöyöre is.

— Selmezbányára ugyanezt üzenjük. Kérjük a társulat névsorának szives beküldését is.

— Szegedre. Küldeményét megkaptuk, s úgy ezért, mint szives figyelméért fogadjuk köszönetünket. Koronkénti tudósítását örömmel vesszük.

— K. S. Beregszász. Az érdekes adatokat Réthy Mihályról kérjük és várjuk.

— Budapestre. (L.) Az az új lap minket legkevésbé aggaszt. Eddigi előfizetőink az új évnegyedben is mind megmaradtak egy-kettő kivételével, a mi minden évnegyedben megtörténik, de kétszer anyni jött is helyébe. sőt Budapestről olyanok is, a kik eddig nem jártak lapunkat. Tehát már eddig is szaporodás van. Különbön a ki ismeri lapunk gazdag tartalmát s önérdéknélküli munkásságunkat, az továbbra is hű barátunk leendő, mert mi folyton a vidéki színészet érdekeit tartjuk szem előtt és nem a k. ig. tanácsét.

Figyelmeztetés.

Figyelmeztetjük azon tisztelt előfizetőinket, a kik a színészi „Adat-Emlék-és Színműtár” című füzeteket, csak egy-egy füzet befizetésükor öhvjikk magunk megküldésénél általunk, azon ezelből, nehogy a műnek egyes folytatásai közül valamelyik része elhanyagolódjék, elvessen vagy összeüvörve, esetleg bepiszkolva jusson kezükhez: hogy ezen több oldalról vett óhajtat folytán, hajlandók vagyunk minden számból az adattári részt kivágni, és külön füzetben az eddig használt szürke külső czimboritékkal ellátva és bekötve annak idején lapunk t. előfizetőinek megküldeni. Habár a lapból való kivágás fáradság és időbe kerül, ezenkívül megnehezíti a lapnak expedálását is, mindamellett előfizetőink kedvéért ezt is megesszük, oszupán minden egyes füzet bekötéséért három darab 5 kros levéljegyet kérünk beküldeni.

Sziveskedjenek tehát tudatni velünk, kik óhajtják a füzeteket külön megküldeni maguknak s ez esetben méltóztatassanak az illető a múlt és mai számunk mellékletéről levágni az élettrajzi adattári részt és azt hozzánk bérmentes levélben, a 3 darab 5 kros levéljegy hozzácsatolásával beküldeni, s mi az illetők részére össze fogjuk gyűjteni s annak idején a füzeteket mindenkinek bérmentesen megküldjük.

A kik a színészi „Adattár”-ra tényleg befizettek már az előfizetési összegeket, azoknak a bekötésért nem kell beküldeniök a három darab levéljegyet Kassa, 1893. okt. 20-án. Kiváló tisztelettel a kiadóhivatal.

Színtársulatok állomáshelyei.

Aradi Gerő Pécs. — Balogh Alajos Baja. — Bogóy Alajos Selmezbánya. — Balassa Károly Karezag. — Csóka Sándor Kassa. — Gerőfy Andor Miskolcz. — Győri színtársulat Győr. — Gaál Sándor Lőcse. — Gáspár Jenő Dobsina — Homokay László Margitta. — Jakab Lajos Székesfehérvár. — Károlyi Lajos Nagybánya. Krecsányi Ignác Debreczen. — Lászy Vilmos Szatmár — Miklósy Gyula Mezőtúr. — Mosonyi Károly Szabadka. — Nyéki János Halmágy. (Aradmegye) Nagy Vince Szeged. — Pesti, Polgár Károly Békés — Szilágyi Béla Marosvásárhely — Szegedi Mihály Nagy-Körös. — Sztupa Andor Nagy-Szeben. — Várady Ferencz Nagy-Egyed — Völgyi György Érsekújvár. — Jáni János Kis-Szeben.

Megbízások tára.

Ajánlkoznak.

— Rögton mehetnek. —

A mult számunkban hirdetett ajánlkozókön kívül.

14. Kellékes és színlaposztó, a kinek saját kellékei vannak.

15. Szende, naiv és szubrette (operetben is részt vesz) 50 f. g. 20 f. e. 1/2 j. j. u. k.

16. Népszínmű énekesnő és szubrette 50 f. g. 25 f. e. 1/2 j. j. u. k.

17. Másodszerelmes (közép társulathoz első) 55 f. g. 25 f. e. 1/2 j. j. u. k.

18. Népszínmű énekes és operette baritonista 60 f. g. 40 f. e. 1/2 j. j. u. k.

Felhívások.

I.

Tisztelettel fölkerem mindazokat, a kik még ninesenek elszereződve, hogy szerény feltételeikkal bérmentes levélben keressenek föl Dobsinán (Görmörmege). Leginkább szükségem van: szerelmes, komikus, énekesnő, sugó és két segédszínészre.

Gáspár Jenő, színgazgató

II.

Fölkerem a vidéki színészet mindazon tagjait, a kiknek még nem volna szerződésük és hajlandók hozzám f. évi november 1-től kezdve biztos fizetésre szerződni, sziveskedjenek ezen szándékukról vagy engem, vagy a „Színeszeti Közlöny” szerkesztőségét értesíteni.

Halmágy (Aradmegye) 1893. okt. 18.

Nyéki János, színgazgató.

Ősz-téli ujdonságok!!!

Több nagyobb vidéki színpadon köztetszés mellett adatott

Kassza-darabok:

Hadjárat a békében, vigjáték 5 felvonásban; A mai nők, vigjáték 5 felvonásban (mindketőt a bécsi Burgszínház repertoír-darabja); Hófehérke, látványosság 5 képbén;

Egészen új:

Hamupipőke,

látványosság az ismert gyermekmese után akkép alkalmazva színre, hogy kisebb színpadokon is nagy hatással adható.

Megrendelhetők a legutányabb árak mellett E. Illés Lászlónál Aradon.

A „baboskendő”

eredeti népszínmű 3 felvonásban. Irta: Müller Gyula, a „Zombor és Vidéke” szerkesztője. — A szabadkai népszínmű pályázon 50 aranyat nyert pályamű.

A hamelni patkányfogó.

Regényes látványos színműhöz igen sikerült színes képeket készített Koch A. kassai könyvnyomdaiadonos. A képek plakátokra ragaszthatók. Egy darab ára 12 kr.

A hamelni patkányfogó

ezimű látványos színműhöz igen sikerült színes képeket készített Koch A. kassai könyvnyomdaiadonos. A képek plakátokra ragaszthatók. Egy darab ára 12 kr.

„IBOLYKA.”

Legújabb regényes operette 3 felvonásban. — A vidéki színpadokon nagy tetszés között adatik.

A fentebbi darabok megrendelhetők a legutányabb áron lapunk kiadóhivatalában.

ELBESZÉLÉSEK, RAJZOK és KALANDOK,

A MAGYAR SZINÉSZ-ÉLETBŐL ÉS A TARSADALOM
KÖRÉBŐL.

IRTA:

BÁTHORY ROMÁNCSIK MIHÁLY.

A „Szinészeti Közlöny“ kiadása.

~~Előzetes~~
Második füzet.

Kassa, 1882.

NYOMATOTT SCHARF F. JÁNOS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN KASSÁN.

ELBESZÉLÉSEK, RAJZOK és KALANDOK, A MAGYAR SZINÉSZ-ÉLETBŐL ÉS A TÁRSADALOM KÖRÉBŐL.

IRTA :
BÁTHORY ROMÁNCSIK MIHÁLY.

Második kötet.

A „Színészeti Közlöny” kiadása.

KASSA, 1883.
NYOMATOTT SCHARF F. JÁNOSNÁL.

GERŐFINÉ-PETROVICS J. LKA.

Ő NAGYSÁGÁNAK,

mély tisztelete

jeléül

a szerző.

TARTALOM:

	<i>Lapszám</i>
<i>Nekem rendelt az isten</i>	1
<i>Klárka kisasszony</i>	42
<i>Mikor én sugó lettem</i>	50
<i>A szerelem sötét verem</i>	55
<i>Az én szívem kardalnoknöje</i>	64
<i>A „színész-tanya“</i>	75
<i>Farsangi kaland</i>	82
<i>Egy árva fiu naplójából</i>	89—100

